

Ljubljana, dne 15. julija 1937

62250

Leto I. — Štev. 1

DELAVSKI LIST

ZA STROKOVNA, GOSPODARSKA, KULTURNA
IN POLITIČNA VPRAŠANJA

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu.

Uredništvo: Ciglarjeva 41, Ljubljana-Moste
— Uprava: Poljska pot 38, Ljubljana-Moste — Mesečna naročnina 2 Din

Zakaj je bil potreben »Delavski list«?

Ideja izdajanja novega delavskega lista je bila z navdušenjem sprejeta v vseh delavskih in nameščenskih krogih, ker se čuti splošna potreba za neodvisnim delavskim listom. Mnogi sodrugi so nam že očitali malomarnost, ker list še ni izšel. Vendar šele sedaj nam je uspelo prebroditi vse težave in zapreke, ki so nam bile na poti. Sedaj je pa dolžnost vseh iskrenih borcev, da z istim veseljem in isto marljivostjo, s katero so zahtevali izdajanje lista, sodelujejo v agitaciji za razširjenost »Delavskega lista« med delavci, nameščenci in vsem siromašnim slovenskim ljudstvom mesta in vasi.

Istočasno, ko izdajamo list, smatramo za svojo dolžnost napram tistim, kateri se čutijo izkoriščane in ponižane in radi katerih se »Delavski list« izdaja, da jim povemo, kakšne naloge si je »Delavski list« začrtal.

Najnujnejša delavska potreba, največje vprašanje, ki leži odprto pred našim slovenskim delavcem in pred mednarodnim proletariatom je vprašanje delavske skupnosti. Če delavstvo ni enotno, ne pomeni nič ne v tovarni nasproti podjetniku, ne v političnem življenju v državi, ne v borbi proti mednarodnem fašizmu. Enotno delavstvo pa lahko doseže vse. **Zato bo prva in glavna naloga našega lista, delati z vsemi silami za skupnost vsega slovenskega delavstva.**

Temu glavnemu namenu bodo podrejeni vsi ostali: obveščanje o vseh važnih političnih, gospodarskih in kulturnih dogodkih doma in po svetu, prava razredna vzgoja, sodelovanje in usmerjanje vse aktivnosti delavstva itd.

Gotovo se bodo našli ljudje, ki bodo rekli: če ste res za enotnost delavstva, zakaj izdajate nov list, ali ni to razbijanje delavskega tiska in delavskih vrst. Toda ni tako. »Delavec«, »Nova Pravda«, »Delavska Pravica«, so strokovni listi, naš list jih bo samo dopolnjeval. Kar se pa tiče političnih listov, t. j. »Delavska Politika«, »Ljudski glas«, deloma tudi »Delavska Pravica« itd., je pa stvar drugačna. Ti listi ne ustrezajo popolnoma zahtevam, ki jih današnji čas postavlja pred delavstvo, ne zagovarjajo dovolj odločno tako potrebno enotnost delavstva, ne zavzemajo vedno za delavstvo pravih stališč. Vendar so pa ti listi delavski in demokratični, zato se naš list ne bo boril proti njim, ampak prijateljsko z njimi sodeloval, jih dopolnjeval v vprašanjih, ki jih oni ne postavljajo in jih opozarjal na nepravilna stališča.

Prav tako hoče »Delavski list« sodelovati z vsemi demokratičnimi listi izven delavskih vrst, boriti se hoče proti vsakemu fašizmu. Iz vsega tega se vidi, da je izdajanje našega lista nujno potrebno in da ne moremo in ne bomo dovolili, da se na nas gleda kot na razbijalce delavskega gibanja.

Delavske razredne strokovne organizacije in proletarska demokracija

Delavci zahtevajo demokracijo.

Vsi razredno zavedni delavci in nameščenci govorijo o delavski demokraciji v svojih razrednih organizacijah in zahtevajo, da se demokracija tudi izvaja, ker le na ta način je mogoče razširiti in okrepiti naše organizacije. Ravno tako želijo red in disciplino, ker brez tega tudi ni mogoče pravilno delo v organizacijah. Na žalost pa razumejo to proletarsko demokracijo na različne in sebične načine, zato pa tudi prihaja v organizacijah do različnih in včasih tudi do ostrih sporov. Velik del članstva hoče, da se delo v organizacijah vrši na demokratičen način, t. j. po volji večine članov. Drugi mali del pa hoče, da upravljajo posle po volji manjšine. Torej prvi hočejo, da se dela po volji članstva, drugi pa hočejo, da pride do izraza najprej njihova osebna želja in volja in šele potem, če je mogoče to, kar članstvo hoče. In ravno radi takega tolmčenja demokracije v naših strokovnih organizacijah ni tistega napredka, ki bi moral biti.

Delavci, ki pridejo do spoznanja, da jim je potrebna strokovna organizacija, gredo vanjo zato, ker vedo, da se v njih nahajajo oni, ki so izkoriščani. K njim prihajajo zavedni delavci, ki jim govorijo, da je v organizaciji enakost, bratstvo, da vlada v organizacijah volja vseh članov, da imajo vsi enake dolžnosti in enake pravice, da tam ne vlada sebičnost, da se da potom organizacije izbojevati boljši delavski položaj. Ti delavci so prepričani v prvem trenutku, da se v organizacijah nahajajo oni, ki so izkoriščani in ne oni, ki jih izkoriščajo.

Ko se pa ti delavci razočarajo in vidijo, da ni tako, kakor se je v agitaciji govorilo, potem ni čudno, da ti delavci zapuščajo organizacijo in gredo v čisto nasprotno tabor. To napravi sicer majhen del, večji del pa ostane v organizaciji, toda je pasiven in apatičen napram vsemu, kar se okoli njega godi in ne verjame nobenemu več, misli, da ga vsi varajo, tudi tisti, ki so mu želeli dobro, kakor samemu sebi. Delavcu se ne sme govoriti, eno delati pa drugo, njemu je treba z delom dokazati, da je prišel res v tako organizacijo, kjer vlada

resnična skupna volja vsega članstva, kjer se dela in misli za vse enako, kjer se brigajo eden za vse in vsi za enega, kjer vlada red in disciplina, ustvarjena na principu demokracije in skupne volje vsega članstva, za interese vseh delavcev in nameščencev.

Kako je bilo nekdanj?

Če mi pogledamo na zgodovino delavskega gibanja, tedaj bi mogli šele pokazati na primerih, kaj pomeni proletarska demokracija v strokovnih organizacijah. Hočemo to organiziranim in neorganiziranim delavcem in nameščencem v kratkih besedah pojasniti. Takoj nastaneta dve vprašanji:

1. Kdo je ustanovitelj in lastnik organizacij.

2. Ali so delavske in nameščenske organizacije ustanovljene za splošne interese delavcev in nameščencev, ali samo za en del.

Da bi stvarno odgovorili na ta vprašanja, moramo pogledati nazaj v tisti čas, ko so delavci in nameščenci prišli do spoznanja svojega gospodarskega položaja v tej družbi.

To spoznanje je v tem, da kapital teži vedno za večjim dobičkom, ne oziraje se na to ali delavec in nameščenec živita dostojno življenje ali ne. (Torej, kadar je profit večji, takrat je višina mezde vedno manjša, glad in beda pa večja). Delavci, ki so prišli prvi do tega spoznanja, da se posamezni delavec ne more boriti preko prekomernemu izkoriščanju sam, temveč, da morajo biti delavci združeni in ujedineni, da na ta način vodijo skupno borbo proti podjetnikom za povišanje plač, varnostne naprave v tovarni i. t. d.

Iz tega vidimo, da so skupni interesi delavcev in nameščencev, njihov enak položaj ustvarili eno misel, to je potrebo skupnega dela in skupnega odpora proti tistim, ki jih izkoriščajo. Torej, ustvarila se je ideja ljudi, ki so enaki, ki se enako žrtvujejo za skupno dobro, ki gredo v borbo vsi za enega, eden za vse. Da bi se lahko uspešno borili, je bilo nujno potrebno ustanoviti organizacije na principu najširše demokracije, t. j., kjer bodo imeli vsi člani enake pravice in enake dolžnosti, kjer bodo vsi brez osebne koristi delali volon-

tersko za skupne koristi ne samo članov organizacije, temveč za vse delavce in nameščence.

Prve razredne organizacije so delale uspešno za splošno korist delavcev in nameščencev. Da so resnično tako delale, imamo neshetih jasnih dokazov. Cel razvoj socialne zakonodaje od 14—8 urnika itd., so uspehi nesebične borbe naših prednikov, ki so delali na principu najširše demokracije. To je odgovor na prvo vprašanje, da so organizacije ustanovljene od razredno zavednih delavcev in nameščencev.

V prvem početku delavskih organizacij se je delo vršilo volontersko, to je prostovoljno, brez kake plače ali odškodnine. Borba ni bila v početku tako komplicirana, nasprotnik ni bil tako kakor je danes prefrigan v pariranju sindikalnih akcij. Ne mislimo s tem, da kapitalisti niso bili takrat odporni, da so kar tako usvajali delavske zahteve. Kolikor je bil organizirani odpor delavcev in nameščencev dan za dnem večji, toliko so bili podjetniki vsak dan bolj poučeni o načinu borbe delavcev, podjetniki so se začeli organizirati in dajati vse večji odpor delavcem. Sam potek borbe in odpor protivnika z ene strani, jačanje in širjenje strokovne organizacije in razredne zavesti delavcev in nameščencev z druge strani, je vedno bolj kompliciralo način vsakodnevnih borb. Preobrazilo je strukturo delavskih organizacij. Nove zahteve in forme samih organizacij so primorale delavce in nameščence, da nastavi stalne funkcije in organizacijah, ker se delo ni moglo vršiti več volontersko, t. j. v času, ki je preostajal delavcem in nameščencem po tovarniškem ali pisarniškem delu. Tako je nastala potreba plačanih funkcionarjev radi samega razvoja razredne borbe. Vendar je bila še vedno demokracija v organizacijah osnovni pogoj za vodenje, širjenje in jačanje strokovnih organizacij. Če se demokracija ne bi izvajala, ne bi moglo biti uspešnega dela in napredka.

Naše obstoječe strokovne organizacije so se po sili raznih okoliščin in po volji in po mišljenju nekaj ljudi, ki sedijo na nji-

hovih vrhovih oddaljile od demokracije. Kajti na noben način ne moremo spraviti v sklad z delavsko demokracijo, če se razpuščajo celi podružnični odbori, izključujejo člani, postavljajo komisariji, ne da bi obstojali zato utemeljeni razlogi. Najmanj v skladu z demokracijo je pa še to, da so bili odstranjeni iz gibanja ravno oni, ki so aktivno delali v strokovnem gibanju. Taka odstopanja od demokracije v strokovnem gibanju morajo prenehati. Delavstvo v strok. organizacijah, kakor tudi odstranjeni sodrugi, morajo pokazati, da hočejo demokracijo v organizaciji pri ohranitvi njihove popolne skupnosti. Na podlagi demokracije se mora v organizacijah ustvariti red in disciplina, ki bo omogočila pravilno delo in onemogočila vsakogar, ki bi hotel uvesti anarhijo in tudi tistega, ki bi hotel rušiti organizacijo s svojim delom.

Strokovne organizacije so ustvarjene za vodenje vsakodnevnih borb za interese vseh delavcev in nameščencev. Zato naj jih vodijo tisti, za katere so bile ustanovljene. Če se bo uvedla v naše strokovne organizacije in gibanje res prava demokracija, potem bodo naše organizacije zares predstavnice delavcev in nameščencev, razne fronte pa bodo žalostno propadle. Naša nesloga in razne klike, ki se formirajo v delavskem pokretu pa omogočajo, da naši nasprotniki lahko sejejo nezadovoljstvo v naših organizacijah.

Danes ni čas za oslabitev pokreta, temveč za njegovo ojačenje, za ustvarjanje neobhodno potrebne akcijske skupnosti vseh organizacij, v katerih se nahajajo delavci in nameščenci, prav posebno pa v razrednih, da bi se na ta način mogla ustvariti organizacijska skupnost. Vsak tisti, ki noče uvideti, da je edino na ta način mogoče pojačati naš pokret, ali je zaslepljen s sektaškim delom, ali pa noče delati za korist celokupnosti, temveč za svoje lastne koristi na škodo celokupnosti. V nadaljnjem delu bomo videli, kdo je za pravilno delo, ker samo po delu se dajo ljudje oceniti.

L. F.

*) Vsi spori in vsa nesoglasja naj se rešujejo na podlagi lojalnega in iskrenega sporazuma med spornimi strankami in skupinami.

Odprto pismo vsem sodrugom in sodružicam v Ursovem pokretu

Zadnje čase pošilja »Strokovna komisija« za Slovenijo in tudi Delavec in Ljudski glas poročata o nekem razdiralnem delu, ki ga vrši bivši tajnik S. M. R. J. in predsednik Strokovne komisije s tem, da snuje neko nasprotniško organizacijo in da ga mora zato obsoditi ves proletarijat. Kako je v resnici s to stvarjo?

Po propadli stavki tekstilnega delavstva je bilo nekoliko sodrugov izključenih iz Splošne delavske strokovne zveze z motivacijo, da se niso držali navodil tarifne-

ga odbora. Vsi protesti tekstilnih delavcev niso nič pomagali razen enega ali dveh slučajev. Delavstvo je po porazu postalo apatično ter je zapustilo organizacije. Ker pa tekstilno delavstvo vendar ne more ostati neorganizirano, so sodrugi iz raznih krajev Slovenije pisali na Centralo Saveza šivačih odelnih radnika i radnica Jugoslavije v Beogradu, da naj razširi svoj delokrog v Slovenijo in upostavi svoj podsavez. Centralna uprava je na to pristala. Pooblastila je svoj Pod-

Mi smo nasprotniki razbijanja razrednega delavskega pokreta brez ozira odkod to pride, ker vemo, da ni tisti naš prijatelj, ki nas razdvaja in razbija delavske vrste.

Smo in ostanemo dosledni borci za demokracijo, za naše delavske in narodne pravice. Iskreno želimo in hočemo, da ostanemo na strogi liniji mednarodnega proletarijata za skupnost delavskih množic in delavskih organizacij vseh dežel. Popolnoma smo prepričani, da bomo s tem samo izrazili osnovne želje celokupnega

slovenskega delovnega ljudstva. Osnovne želje delovnega ljudstva so pa:

kruh, mir in svoboda.

Zavedamo se zaprek, ki se bodo pojavile pri zavzemanju pravih proletarskega stališča v našem listu. Vemo, da bo pojav našega »lista« napravil zmedo pri naših nasprotnikih in vseh rušilcih delavske skupnosti, ali to nas ne bo niti za trenutek oviralo pomagati delavskim množicam visoko dvigniti zastavo borbene skupnosti.

L. F.

savez v Zagrebu, naj to izvrši. V Ljubljani se je vršila tozadevna konferenca, ki je sklenila, da se podsavez formira in ustanovijo podružnice.

Savez šivačko odečnih radnika, centrala Beograd ima včlanjene tekstilne delavce v ostalih krajih države, ima potrjene pravila od Ministrstva za notranje zadeve, potrjena od Ursa in Delavske zbornice in je discipliniran član Ursovega pokreta, plača redno kvoto, vrši vse obveznosti do Ursovega pokreta. Ravno tako hoče vršiti podsavez vse obveznosti do Strokovne komisije. Priključitev slovenskih tekstilnih delavcev v Savez šivačkih odečnih radnika ne pomeni rušitev organizacije, temveč pomeni to združitev vseh tekstilnih delavcev v en Savez v celi državi. Ako imajo ostali delavci, n. pr. stavbinci, kovinarji in drugi pravico, da so organizirani v enem Savezu, bomo vendar imeli tekstilni delavci isto pravico, da se združimo v enem Savezu.

Naj navedemo tudi mišljenje Centralnega tajnika U. R. S. S. J. s. Bogdana Krekiča. On je lansko leto na anketi tekstilnega delavstva in pozneje v posebni brošuri izjavil sledeče (vse podčrtali mi):

»Delavstvo tekstilne industrije do tega časa še ni bilo dozorelo do zavesti, iz katere bi zrastle organizacija tekstilnega delavstva za celo državo. Sedaj je grupirano v nekaj oblastnih organizacij. Skrajni čas pa je, da se vse te organizacije strnejo v eno veliko zajednico. V tem slučaju bi tekstilno delavstvo prišlo do svojega avtoritativnega predstavnika pred oblastmi in podjetniki, sposobnega za sklepanje lokalnih regionalnih ali kolektivnih pogodb o delovnem razmerju v tekstilni industriji.

Mi z veseljem ugotavljamo, da se v tej smeri že delj časa vršijo napor, ki se že bližajo koncu. In izredno bomo veseli, če bo tudi ta trud, da prodremo v razmerje v tekstilni industriji, pomagal, da se čim prej konča z delom na formiranju enega enotnega saveza tekstilnega delavstva za celo državo.

Delovanje takega Saveza bi bila največja korist, ker bi vplivala, da se uredijo mnoge stvari, ki so danes neuravnovešene in to v škodo delavstva in interesov same industrije in narodne celokupnosti.

Tako organizacijo ni lahko ustvariti od elementa, kakršen je v tekstilni industriji. Se težje pa je ustvariti, če delo na njenem organiziranju naleti na eni strani na represalije od strani mnogih industrijcev, ki mečejo iz dela, takoj ko zvedo, če je kdo od delavcev organiziran: po drugi strani pa se delo na organiziranju tekstilnega delavstva spremlja v posameznih krajih z nezaupanjem in se mu dela razne ovire.

(»Tekstilna industrija i tekstilno radništvo«, referat Bogdan Krekiča v imenu Centralnega tajništva Delavskih zbornic v Beogradu, Beograd 1936.)

S to izjavo sodruha Krekiča se od prve do zadnje črke strinjamo. Mi mislimo, da je stanje tudi še danes podobno takratnemu, in da zato njegove besede veljajo tudi danes. Čudimo se samo temu, kako je mogel sodrug Krekič in njegovi prijatelji v Ljubljani v enem letu tako zelo spremeniti svoje mišljenje, da danes napadate tiste, ki se trudijo, da bi lanskoletne želje sodruha Krekiča izpolnili. Ali pa mora biti med lepimi besedami in dejanji res tako velika razlika?

Tekstilni delavci ostanemo zvesti onim navodilom, ki smo jih lani na tekstilni anketi in v brošuri sprejeli od sodruha Krekiča in bomo še naprej organizirali tekstilno delavstvo v njegovo strokovno organizacijo. Ne bomo

Zunanja politika

POMEN NOVE VLADE V ŠPANJI

Skoraj v istem času, ko je bila v teku frankovska fašistična ofenziva proti narodu katoliških Baskov, so po vsej Kataloniji izbruhnili fašistični nemiri, ki so v nekaterih krajih prešli v oborožen upor proti legalni španski vladi. Na strani anarhistov so stali španski trockisti, ki odklanjajo špansko vlado ljudske fronte in zamisel ljudske fronte sploh ter propagirajo v Španiji takojšnjo prekinitev sodelovanja z republikanci in prehod v proletarsko revolucijo. Nasproti temu dvema skupinama je stala velika večina španskega naroda in španskega delavstva, katerega mu je uspelo v najkrajšem času zadušiti nastale izgrede. Vendar so ti dogodki v sedanjem položaju bili tolike politične varnosti, da je pod njihovo težo morala odstopiti dotedanja vlada Larga Cabalera. Nasprotja, ki so že dolgo tlela v okvirju španskih republikanskih strank, je bilo treba brezpogojno rešiti. V čem so bila ta nasprotja?

Republikanske meščan. stranke, socialistična desnica in marksisti stojijo na stališču strogo izvedenega enotnega vodstva vseh vojaških operacij in najožjega sodelovanja pri vojaški in gospodarski organizaciji države. Ideja centraliziranega vodstva, ki je v principu v nasprotju z anarhistično ideologijo, je pri slednjih že od prvega početka naletela na odpor in pozneje na sabotažo.

Anarhistične vojaške formacije iz za prvih dni generalskega upora se niso hotele pokoravati vojaškemu vodstvu. Bili so organizirani mnogi vojaški podvigi anarhistov na lastno pest, ki so drug za drugim propadli. Dogažali so se slučaj, da je štab redne vojske sklenil napasti neki hrib s 1000 možmi. Od teh 1000 mož jih je 300 pristalo na štabov načrt, 300 jih je zahtevalo spremembo načrta in ostalih 400 jih je bilo sploh proti temu, da se hrib napade. Posledica tega anarhizma je bila, da je namesto 1000 ljudi napadlo hrib — 300 ljudi. Pri napadu na Malago je prav tako nepokoravanje sklepom vojaškega vodstva dokaj doprineslo k strahovitemu porazu, ki ga je doživela republika na tem mestu.

Poleg tega so se del anarhistov in trockistov vedno bolj ogrevali za spremembo boja za demokracijo in nacionalno in agrarno revolucijo v boj za socialistično odnosno anarhistično

ttega delali samo zato, ker smo disciplinirani in hočemo izvršiti začrtane smernice, temveč predvsem zato, ker smatramo, da je to nujna potreba za vse tekstilne delavce.

Kar se pa sodruha Leskovska tiče, je stvar sledeča: Mi smo njega samo naprosili, da nam pomaga pri organiziranju s svojimi izkušnjami in ker ima, odkar so ga izključili iz Strokovne komisije, za to čas. Mi mu zaupamo, ker je to z delom dokazal in ker mu tudi drugi delavci zaupajo. On ne dela nobenega razdiralnega dela, temveč dela vse po navodilih odbora.

Naš Savez je naša življenska potreba, kakor so drugim delavcem potrebni njihovi Savezi. Zato bi bili hvaležni vsem sodrugom in sodružicam, članom in odbornikom naših Ursovih Savezov, ki so čitali okrožnice Strokovne komisije in članke v »Delavcu« in »Ljudskem glasu«, da zahtevajo na merodajnih mestih, da se nam tekstilnim delavcem ne delajo ovire pri organiziranju našega Saveza.

Štupar Cene
tajnik.

Sluga Franc
predsednik.

revolucijo. Cabalero je v tem boju med levico kolebal in bil nagnjen k popuščanju anarhističnim ekstremom. Dovoljeno je bilo n. pr. trockistično časopisje, ki je intrigiralo proti vladi in zlasti proti marksistom in izpodkopavalo njih ugled, čeprav je bilo splošno znano o najožjem sodelovanju generala Franka in španskih trockistov.

V novi vladi ni ne anarhistov in ne levih socialistov. V ospredju sta socialisti Negrin, popularna osebnost iz delavskega gibanja, in Prieto, znan vojaški strokovnjak; dalje sodelujejo v vladi republikanci iz Španije, Kataloniji in Biskaje in marksisti. Nova vlada torej pomeni zmago smeri, ki je za mir in demokracijo in hud udarec vsem anarhističnem stremljenjem. Stališče leve se da razložiti iz mednarodne situacije, ki ne dopušča nobenih hiperradikalnih poletov. Podpora novi vladi so izrekle poleg v vladi sodelujočih političnih strank tudi delavske strokovne organizacije. Te dni je bila ustanovljena komisija, ki naj preišče vzroke poraza pri Malagi. Najstrožja centralizacija vojaških operacij in koordinacija gospodarskega in vojaškega aparata bo kmalu pokazala svoje rezultate na frontah.

SPREMENBA V ORGANIZACIJI KONTROLE ŠPANSKIH MEJ.

Že nekaj časa se vrše pogajanja o spremembi kontrole v Španiji. Fašistične države so postavile zelo nesramne pogoje. Tako je Nemčija zahtevala, naj vse države takoj s silo nastopijo proti španski vladi, če bi bila slučajno zadeta kaka nemška ladija. Nobene preiskave, ampak takoj najostreje mere. Anglija je to odbila in sedaj se bo kontrola organizirala po angleškem predlogu, ki predvideva oster nastop šele, ko se posvetuje oškodovana država z drugimi državami.

Na španskih bojiščih ni veliko ofenziv. Vršijo se manjši boji na raznih frontah. Na baskijski fronti je mnogo nacionalistov prešlo k Baskom.

Baskijski duhovniki so poslali v Vatikan posebno deputacijo, ki bo papeža poskušala z dokazi prepričati o grozodejstvih upornikov in njihovo krivico.

Smrt generala Mole. Dne 3. t. m. je iz Viktorije odletel general Mola s tremi oficirji in pilotom. Nad nekim hribočkom je letalo strmoglavilo in se razbilo. General Mola in vsi ostali so bili mrtvi in popolnoma razkosani. Nekateri listi poročajo iz Bilbao, da se tam širi vest, da je general Mola postal žrtev atentata, in sicer da mu je bil podtaknjen v aeroplan pekleni stroj, kakor generalu San Churho (San Hurko), ki se je tudi ponesrečil, ko je prve dni državljanske vojne priletel iz Portugalske.

Smrt generala Mole predstavlja veliko nesrečo za frankiste, ker jim je bil to eden najposobnejših vojskovodij in eden onih redkih, ki so imeli ugled pri raznih fašističnih grupah.

Italijanski trockisti proti španski vladi. Italijanski trockisti nastopajo proti temu, da bi italijansko delavstvo podpiralo špansko republikansko vlado. Nedavno je pisal italijanski trockistični list »Prometeo« podatki se pod kontrolo, čeprav samo tehnično-kontrarevolucionarnih sil ljudske fronte ali »Giusticia e Libertà« (Pravica in svoboda, italijanska antifašistična organizacija) pomeni zapreči se h kapitalističnem vozu.

Partizanski boji v Španiji. V zapadni Španiji v zaledju nacionalistične fronte se neprestano pojavljajo partizanski odredi. Franko je poslal na nje že več ekspedicij, pa jih ne more razbiti. Estremadurski partizani (preko 3000 estremadurskih kmetov) napadajo nemške čete v ozadju in z zaplenjenim orožjem

oborožujejo nove kmetске oddelke. Uspešno delujejo tudi rudarji iz Rio Tinto, ki napadajo Frankovo vojsko v majhnih oddelkih, potem se pa umaknejo v gozdove in planine.

Slovenci padli v Španiji. Pred Madridom je padel delavec Lipovšek Viktor, doma iz Idrije, ki je bil še v Julijski krajini znan radi svoje ga protifašističnega mišljenja in delovanja. Koncem maja je padel tudi študent filozofije — Ianhula, doma iz Maribora.

Španski teden. »Španski teden« pripravljajo holandski delavci. Njihove zahteve so: za svobodo gibanja trgovskih ladij, naj se razbije blokada nemške in italijanske mornarice, živeč za Španijo.

Pariški nadškof za pomoč Baskijcem. Havas poroča: Pariški nadškof monsignor Verdier je izdal poziv na svoje vernike za pomoč baskijskim otrokom, ki so pribežali iz Bilbao. Ta proglas je bil prečitán v vseh cerkvah pariške diocese. V proglasu se poziva pariško meščanstvo, da daje prispevke za španske in baskijske begunce.

Obletnica vlade ljudske fronte.

Te dni je preteklo eno leto, odkar je v Franciji prišla na vlado Ljudska fronta. Lahko se še spomnimo, kako je ves reakcionarni tisk v Franciji in drugod prorokoval skorajšnji padeč te vlade, ker ne bo mogla prebroditi vseh težav, ki tarejo francosko gospodarstvo in politiko. Res je vlada ljudske fronte naletela na celo vrsto ovir: zapoznala kriza, brezposelnost, težka mednarodna politična situacija (Španija). Najhujša polena pa so metali vladi pod noge francoski magnati, tako zvanih dvesto porodic, ki so obvladale francoski denar.

Kljub vsemu pa je vlada ljudske fronte izvršila naloge, ki si jih je zastavila, ustavila je prodiranje fašizma, izvedla nacionalizacijo francoske narodne banke, ki je bila prej v rokah magnatov, dalje nacionalizirala vojno industrijo, da prepreči okoriščanje z oboroževanjem, olajšala s celo vrsto uredb in zakonov položaj delovnih množic, vodila mirovno in demokratsko zunanjo politiko itd. Zadržanje vlade res ni bilo vedno tako, posebno v zunanji politiki ne, kot bi moralo biti in kot ga je francosko ljudstvo zahtevalo. Toda eno je gotovo in to je konstatiral ob obletnici vlade njen predsednik Leon Blum: v Franciji se je v tem letu zgodila velika sprememba, korak naprej. Ta korak brez dvoma vodi francoski narod in bo vodil druge narode k lepši bodočnosti.

ANGLEŠKI LIST O ANGLEŠKI ZUNANJI POLITIKI.

»Nev Statesman and Nation« (London 14. V.) označuje angleško politiko kot politiko kolebanja. Čas je že, pravi list, da bi se podvzeli koraki glede slučaja Guernice. Guernica ni bila samo vaja za rušenje Bilbao-a in Madrida, temveč tudi vaja za bodoče uničevanje Oxforda in Londona. Naša vlada govori še vedno o D. N. o splošnem miru in o možnostih razorožitve. To pa se lahko doseže le, če pride do takega organizacijskega nastopa, s katerim se bo fašizmu odločno stopilo na prste. Pri tem je glavna ovira Anglija. Ona vodi politiko kolebanja. Nastopati bi morala ostreje proti italijanskim in nemškim fašističnim napadalcem. Iz podatkov, ki smo jih sedaj dobili, bi se dalo sklepati, da bo morala napraviti Guernica konec angleškemu kolebanju. Uvoz nemških avijonov v Španijo raste z dneva v dan in z njimi se bo nad Madridom in Bilbaom prizadelo še vse drugačno uničenje kot nad Guernico. Članek končuje z mislijo, da samo energičen nastop Anglije, Francije in S. U. lahko prepreči nadaljnjo intervencijo Nemčije in Italije in privede Društvo narodov do nove politike Društva narodov in mirovne politike sploh.

Nemški zunanji minister v Beogradu.

Prejšnji teden se je več dni mudil v Beogradu zunanji minister hitlerjevske Nemčije, g. von Neurath. Sestal se je parkrat s predsednikom vlade Stojadinovićem. Nato je odpotoval v Bolgarijo. Angleški listi poročajo, da je obisk von Neuratha in razgovori Stojadinoviča čisto v skladu s politiko in namerami, ki jih ima Nemčija na Balkanu. Gospod von Neurath je izjavil, da je z obiskom zelo zadovoljen ter da veruje v tesno sodelovanje Nemčije in Jugoslavije. Tudi vsi nemški listi pišejo v tem duhu, ter zelo pohvalno pišejo o predsedniku vlade g. Stojadinoviću.

MEDNARODNA KONFERENCA DELA.

3. junija t. l. se je pričela mednarodna konferenca dela v Ženevi. Glavna vprašanja, ki jih rešujejo zastopniki vlad, delodajalcev in delavcev, je skrajšanje delovnega časa, predvsem v tekstilni, kemični in grafični industriji, vprašanje zaposlitve mladoletnih v teh strokah, organizacija javnih del in njihov uspeh v posameznih državah. Iz Ljubljane prisostvujeta konferenci g. dr. Adolf Golia, tajnik industrijske zbornice in sodrug Jakomin Lovro, centralni tajnik Splošne delavske strokovne zveze, predsednik Delavske zbornice ter centralni odbornik Borze dela v Beogradu. O uspehih te konference bomo še poročali.

Kominterni išče zvez z drugo Internacionalo.

Moskva, 8. junija. o. Kominterni se v poslednjem času trudi, da bi dosegla tesnejše sodelovanje z II. internacionalo. Sodelovanje naj bi za enkrat prišlo do izraza predvsem v skupni akciji za zmago republikanske stvari v Španiji. Glavni tajnik kominterne Dimitrov je včeraj poslal zastopniku II. internacionala, Belgijcu De Brouqueru brzojavko, v kateri ga gleda na razgovore, ki so se že vršili, opozarja na potrebo skupne akcije za španske republikance. Tudi »Pravda«, službeni organ komunistične stranke, razpravlja danes v posebnem članku o potrebi takega sodelovanja.

(»Jutro«, 9. VI. 37.)

SOVJETSKI UČENJAKI NA SEVERNEM TEČAJU.

Že od 21. maja t. l. se nahaja na ledeni plošči blizu severnega tečaja 25 članov broječa ekspedicija sovjetskih učenjakov. Njena glavna naloga je, da prouči vremenske, vodne in živalske razmere v pokrajini severnega tečaja. Na prvi pogled bi človek rekel, kaj pa nas vse to briga, to pač delajo ljudje, ki se jim ni treba pehati za skorjo kruha, naše življenje je pa trše in resnejše! Kakor je res to, da si take ekspedicije ne more privoščiti vsaka država, pa ni res to, da je taka ekspedicija samo za zabavo učenjakom. Pomislimo samo to, da po mnenju mnogih znanstvenikov zavisi vreme po vsem svetu od kretanja močnih zračnih struj med ekvatorjem in obema tečajema. Točno poznavanje gibanja teh struj bi omogočilo napovedavanje vremena za dalje časa naprej.

Preko severnega tečaja vodi tudi najkrajša pot iz Rusije v Ameriko; na tej poti bi postaja na severnem tečaju bila važno oporišče. Pričakujejo tudi, da so v pokrajinah severnega tečaja veliki zakladi rude, dosedaj ljudem nepoznani. Sovjetska ekspedicija je odlično opremljena z vsemi znanstvenimi pripravami. Po zadnjih poročilih se je posrečilo odkriti pod severnim tečajem tople morski tok. Točnejše poznavanje tega toka je lahko velike važnosti. Ves svet z veliko pozornostjo pričakuje nadaljnjih odkritij.

Notranja politika

OBCIN. VOLITVE V KRANJU. (Dopis.)

Pred občinskimi volitvami smo; naše delavstvo pa še vedno ne ve, kje je. Krajevna JRZ je še do večeraj ponujala kompromis JNS-arjem. Delavstvo, skupaj s kmeti in obrtniki pa si ne upa samostojno dvigniti glave. Najdejo pa se delavski voditelji, ki jim je za odborniška mesta in ki paktirajo, ne da bi vprašali delavstvo z JNS-arji. Kam vodi to sodelovanje s fašisti, bomo še spoznali. Zato vse delavstvo pričakuje, da bodo nehali hoditi po tej škodljivi šoli, ker sicer bomo zopet videli, kje so pravi razbijalci delavskih vrst.

Ne vemo, ali bo prišlo do samostojnega nastopa delavcev in kmetov. Vemo samo, da bi do tega moralo priti. Naše mesto ni skupaj z Ljotičevci in JNS-arji, pristaši Jevtiča in Petra Živkovića, ampak skupno s krščansko socialnim delavstvom in vsemi drugimi, ki so res za delavstvo in za demokracijo. Boljše je nastopiti pri volitvah samostojno, pa propasti, kot pa dobiti polovico odbornikov v obljubi s fašistično JNS.

Naš glas je: vsi delovni ljudje za delavsko-kmečko listo!

Padeč narodnega dohodka.
(Trgovski list od 28. maja poroča iz govorov na občnem zboru): »Mor-da ni nezanimivo, če pogledamo tu-di na naš narodni dohodek. Ta je bil ocenjen l. 1926. na 69½ milijar-de, l. 1931. na 42 milijard, l. 1935. pa

je padel že na 34 milijard in je v desetih letih padel skoraj za polovico. Mislim pa, da se je v tej dobi dohodek nekih ljudi, tudi nekaterih politikov zvišal za več kot 100 odstotkov.

Hitlerizem v Vojvodini. V »Deutsches Volksblatt-u«, organu »Kulturbunda« (nemška prosvetna organizacija v Jugoslaviji) najdemo skoraj na vsaki strani »naša nacionalistična politika«, »blagostanje v III. Reichu«, »der Führer« (nikoli Hitler!).

Diplomatski predstavnik tega lista je dr. Kraft, ki je bil prej član v J. N. S., pozneje je pa predsedal v J. R. Z. Po svojem nacionalnem socializmu je znano tudi »Gibanje obnove z dr. Shvenderjem na čelu, ki je izdajalo skupaj z Ljotičem list »Erwache« (sedaj »Sturm«).

Sprememba kurza v »Politiki«. Listi poročajo, da so lastniki »Politike« zadnje čase odpustili iz službe večje število znanih novinarjev in sodelavcev. Krstanovića, Gligorića, Balugdžića, Dedijera, Kruševca in Petrovića, ker so vsi omenjeni pristaši demokratskih idej in nasprotniki fašizma, se bo gotovo njihova odsotnost poznala tudi v pisanju lista. To bo ravno lastnikom lista največ škodilo, ker so ravno gornji sodelavci največ pripomogli, da je »Politika« postala tako priljubljena in razširjena.

o tem pa govore še drugi dogodki. Naraščajoče delavsko gibanje pa povzroča tudi v meščanskih demokratskih krogih prebujenje. V tisku in zborovanjih se čujejo glasovi o potrebi parlamentarnih volitev, ki naj bi zagotovile neodvisnost Avstrije pred fašističnimi napadalci.

Fašisti hodijo z revolverji med slovensko delovno ljudstvo

Od 6. do 9. t. m. je bivši diktator in sedaj predsednik JNS prišel med Slovence, da pregleda svoje vrste in vidi, ali je že čas, da zopet z nasiljem pograbi za oblast in uvede svojo diktaturo. Doživel je pa tak poraz, ki ga niti največji optimisti niso pričakovali.

Prav posebno lepo ga je sprejela Ljubljana. Pred kamenjem in gnili jajci, pred ogorčenjem ljudstva je kar izginil proti mestu. Njegovi pristaši, njegovi oboroženi plačanci, ki jih je bil zbral iz cele Slovenije, so se kar zgubili v večtisočiglavni množici delavcev, kmetov, študentov in meščanov, ki so vzklikali proti fašizmu in za demokracijo ter za svobodno Slovenijo. Tek množice po Miklošičevi cesti, držanje pred kazino v Zvezdi, sijajni pohod po mestu, vse to je pričalo, kako je osovražen fašizem, kako raste v ljudstvu zavest odpora proti njemu. Prav tako odločno odklonilno so Živkovića in njegov štab sprejeli po drugih krajih, v Mariboru, v Celju, Kranju, Konjicah in drugod. Povsod proti fašizmu in unitarizmu, za demokracijo in slovenstvo.

To pa je spravilo fašistične gospe do tako besnega razpoloženja, da so pokazali vso svojo barvo. Besni nad ogorčeno množico so v Celju z revolverji nastopili proti njej, prav tako v Konjicah. Bes in sovraštvo radi doživeli porazov pa jih je spravilo do tega, da so po plačanih bandah bestialno uničili in ubili slovenskega borca, študenta Dolinarja.

Iz preteklih dogodkov lahko marsikaj vidimo in se naučimo. Predvsem je nastop Živkovića pokazal, da fašizem pri nas ni na tleh, da je dobro organiziran in uživa zaslombo v marsikaterih krogih. Nima sicer množice za seboj, toda zato je toliko bolj nevaren in nasilen.

Dalje so dogodki dokazali, da je ljudstvo proti fašizmu. Želja nekaterih ljudi, ki so hoteli usmeriti ogorčenje ljudstva drugam, se ni izpolnila. Ljudstvo je neprenehano klicalo proti fašizmu, za demokracijo.

Največjega pomena je, da je ljudstvo bilo povsod enotno, da so pri manifestacijah proti Živkoviću bili združeni in enotni pristaši vseh demokratskih slovenskih struj. Nekateri izzivači so sicer hoteli napraviti razdor med ljudmi, toda njihovi lastni pristaši so jim odpovedali in pokazali, da jim gre resnično za demokracijo, ne pa za kakšne posebne in strankarske cilje, kakor onim izzivačem.

Za delavstvo je pa najbolj važno, da je ono po dolgem času javno stopilo v političen boj in bilo v tem boju jasno in odkrito na oni strani, kjer mu je mesto — na strani demokratskega slovenskega ljudstva. Pokazalo je pravo delavsko odločnost in pa delavsko disciplino, da se ni dalo provocirati od tistih izzivačev, ki so želeli, da bi se namesto demonstracije proti Živkoviću razvil pretep med delavci in pristaši katoliškega gibanja. Delavska disciplina in zavest je obvarovala, da ni prišlo do razcepa.

Ves nastop ljudstva od sobote pa do srede je pokazal pot, po kateri mora hoditi slovenski narod in slovensko delavstvo, če se hoče ubraniti še hujšemu socialnemu zatiranju in narodnemu poginu.

Naše gibanje

DOPIS IZ TRBOVELJ

Z veseljem sprejemamo povabilo za dopisovanje v »Delavski list«. Smerjo lista, kakor ste nam jo očrtali v okrožnici, se popolnoma strinjamo. Prepričani smo, da bo tak list pri rudarjih naših širok odmev. Skrbeli bomo pa tudi, da ga izdatno zaglamozimo z dopisi in članki, ker želimo, da bi »Delavski list« čim uspešneje vršil nalogo enotnega usmerjanja in združevanja vsega delavskega pokreta na političnem, strokovnem in kulturnem polju.

Potreba po takem listu se pri nas čuti tem večja, ker so se razmere v delavskem gibanju zadnji čas občutno poslabšale.

Čeprav rudarji sedaj malo manj praznujejo, stvarni zaslužek ostaja isti. Na eni strani občuten porast draginje, na drugi pa še večji padec akordnega zaslužka, pri nezaljšanem priganjstvu, ko storitev rudniškim priganjačem ni nikoli dovolj velika. Drakonske kazni in šikanacije, kar dežujejo, kot še nikdar. Zaupniki sicer intervenirajo, ali uspehi teh intervencij so neznatni, da ne rečem nikaki, seveda ne po krivdi zaupnikov, pač pa radi tega, ker za njimi ni močne in odločne strokovne organizacije. Brez dvoma je, da je z uredbo o minimalnih mezdah tudi upravi TPD že zrasel greben. To tem bolj, ko vidi slabo organiziranost rudarjev in slabo aktivnost vodstva strok. organizacije. To dvoje dejstev služi eno drugemu kot vzrok: nizka zainteresiranost rudarjev za organizacijo, in slaba aktivnost vodstva strokovne organizacije. To je že stara pesem; kako pa se mora temu od pomoči, pa imamo primer iz zaslanskega sklepanja kolektivne pogodbe, ko sta aktivnost in moč strok. organizacije vzajemno rasle.

Žal da trenutno izgleda, da vodstvo razredne strok. organizacije sploh ne misli v doglednem času na kakršnokoli aktivnost. Sicer ne bi na zadnjem obč. zboru izjavljali podruž. predsednik, da »letos ne bo akcij, kolikor pa bo potrebno glede spoštovanja kolekt. pogodbe; to bom pa storil jaz sam potem II. skupine.« Da take in slične, poleg mnogih drugih kršitev najosnovnejših principov delavskega pokreta, ne služijo jačanju pokreta, je več kot jasno. Spričo tega je sicer nekako razumljivo, da članstvo pada ali je ob enem najbolj usodno in nevarno za interese rudarjev. Vsaj bistrejšim rudarjem mora biti jasno, da se vodstvo in članstvo medsebojno spopolnjujeta. Kakršna masa, takšno vodstvo; kakršno vodstvo, takšna masa. Naloga vseh zavednejših je, da zaustavijo zapuščanje strok. organizacije. »Delavski list« pa naj tudi na strokovnem polju maši ono vrzel, ki jo pušča »Delavec«, organ Strok. komisije s svojim komaj enkratnim mesečnim izhajanjem, da pomaga ljuditi razredno zavest v delavcih, jih pravilno usmerjati in pomagati graditi močan enoten strokovni pokret slovenskega proletarijata.

Trboveljskim rudarjem pa: — se-gajte po svojem »Delavskem listu«, naročajte se, podpirajte ga, da vam bo mogel služiti in vas voditi v bolj-prihodnost.

Tolpa fašistov, ki je spremljala Petra Živkovića, je 8. t. m. zavratno napadla, uničila in zversko ubila

Dolinar Rudolfa, študenta filozofije

Kot organizatorja napada in pohoda so aretirali Rejo Slavka, ki se je v letu 1924 udeležil pohoda v Trbovlje in bil osumljen, da je na prav tako bestialen način ubil rudarja Fakina. Isti zločinci, ki so ubijali delavske borce, ubijajo danes prav tako slovenske akademike, oboje samo zato, ker so proti fašizmu. Proti skupnemu sovražniku skupen nastop.

Jesenice.

Jesenice pozdravljajo idejo izdajanja časopisa, ki naj služi delavski skupnosti, ki naj pomaga delovnemu razredu priboriti nazaj tiste pravice, ki jih je imel, in da pomaga zastavljati pohod fašizma, ki grozi tudi slovenskemu delavstvu, da ga vrže popolnoma ob tla in pogazi njegovo dostojanstvo.

Jesenice kod eden največjih industrijskih krajev v Sloveniji, naj po sedanjih znakih sodeč, postane reve, ki naj se zadovolji z obljubami in lepo žvanečimi besedami v podjetniški družini, o družinskem sodelovanju podjetniških zastopnikov s 40.000 do 80.000 Din mesečne plače in zadolženim delavcem, ki mora preživljati sebe, ženo in otroke za 29 Din dnevnega zaslužka. Lansko leto, ko je bilo jeseniško delavstvo enotno, je imel podjetnik rešpekt pred njim. Danes pa ne več, ko se mu je pa posrečilo postaviti neko ustanovo ali društvo, kaj vem kako bi imenoval to stvar, za katero žrtvuje od delavstva zaslužene stotisočake, samo da so lahko cepili delavsko skupnost. Posledica tega je bila ta, da je delavstvo izgubilo na svojem zaslužku več milijonov dinarjev, izgubilo svoje najboljše zaupnike, ostale so mu pa največ po zaslugi nastavljenih in nenastavljenih podjetniških pomagačev razbite organizacije.

Položaj v obratih je neznosen. V gotovih obratih se dela brez kontrole merodajnih oblastev, po 24 ur in tudi več, nedelje in praznike se ne upošteva. Na novo sprejeti delavci, ki imajo 20% nižjo plačo od starih delavcev, sami jemljejo obračun, starejši delavci pa omagujejo pri delu. Takih konkretnih slučajev bi lahko navedel nešteto. Da se pa zakrije vso to nezmožno stanje, je treba dobiti primerno toleranco, pa če prav so izleti, ki jih financira podjetje in kateri naj dopolnijo vrzeli v podjetniški družini. Vse to se pri nas dogaja. Drugič bomo navedli konkretne slučaje, da bo javnost točno poučena o dobrih podjetniških sožitja in spoznala pot fašizma pri nas.

Jeseniški delavec se tega že dobro zaveda, on ve, da v današnjih razmerah ne more pričakovati mnogo dobrega in da mu je le v nezlomljivi skupnosti boljša bodočnost. S težkimi žrtvami je spoznalo slabosti razcepljenosti, zato bo šlo za večjo ljubeznijo v strnjeno skupnost, preko vseh tistih, ki bi hoteli tej skupnosti nasprotovati. Zato pozdravljamo naš delavski list, ki naj služi naši veliki in močni skupnosti.

Kovinar.

SOCIALISTIČNA KONFERENCA V ZAGREBU.

(Jutro, 9. VI. 1937.)

Začetkom tega meseca se je v Zagrebu vršila konferenca socialističnih zaupnikov. S. Petejan iz Maribora je poročal o socialističnem kongresu v Pragi in o vlogi češkoslovaške socialne demokracije v boju za demokratski režim v Čehoslovaški. Glede enotnosti delavskega razreda je izjavil, da socialisti ne morejo sprejeti ponudbe komunistov za delavsko skupnost zato, ker so jih komunisti preveč napadali. S. dr. Topalovič je poročal o politični situaciji; izjavil je, da socialisti upoštevajo plemenske težnje, da jim je socializem enako svet kakor nekaterim drugim plemenski nacionalizem. K. poročilu v tej konferenci v »Jutru« od 9. t. m. je S. Petejan dal izjavo, da se gornja izjava o komunistih nanaša samo na njegova zvajanja o češkoslovaških komunistih. O sodelovanju ali nesodelovanju s komunisti v Jugoslaviji ni govoril ničesar.

Stavbinci stavkajo v Kraljevu že od 6. junija. Poskusi za sporazum so propadli, ker delavci ne odstopijo od svojih zahtev. Oblasti smatrajo stavko za nele-

Nevarna zabloda

»Delavska Politika« piše v zadnji številki o prihodu Petra Živkovića v Slovenijo in pravi med drugim: »Seveda so se eni pripravljali, da ga pozdravijo, drugi pa, da mu žvižgajo. Po ulicah se je zbralo mnogo ljudi, demonstrantov, manifestantov, še več pa radovednežev, ki so se v nešteti skupinah lovili po ulicah. Slišali so se klici: »Živio Živković« in »Proč s fašisti«. Marsikdo je dobil tudi kako »focko«, ali tudi kaj drugega na svojem občutljivem telesu. Socialisti se te »parade« niso udeležili, kakor so goreči poborniki demokracije in svobode, ker je napaka le v tem, da narod nima demokracije in svobode, v kateri bi sam javno in ne z ekscesi uveljavljal svoje mišljenje in svoje pravične zahteve. V tem oziru naj nam bo v zgled čehoslovaška republika in druge res demokratske dežele.

Ta dopis v »Delavski Politiki« nam je lahko za primer, kako nevarna in napačna mišljenja se lahko trosijo med delavstvo. Dopisnik gre s posmehom mimo najvažnejših političnih dogodkov, kar se jih je od petomajskih volitev zgodilo v Sloveniji. Dopisnik ne vidi, da sta se v soboto in nedeljo postavila nasproti dva tabora: tabor fašistov in pa tabor demokratskega ljudstva. To je najvažnejši moment, ki ga lahko doživimo v današnji politični borbi. Kaj je storil ljubljanski dopisnik »Delavske Politike?« On niti na cesto ni šel, da bi se »kot radovednež lovil po ulicah« in gledal, kako so si fašisti in demokratski delavci, kmeti in študentje delili »focke« med seboj. Ostal je vzvišen nad obojimi, nad pristaši diktature in pristaši demokracije. On se te parade ni udeležil, čeprav je »goreč pobornik demokracije in svobode«, drugače pa figo v žepu drži, ko se delavci in kmetje tolčejo s fašisti. Treba je to gorečnost pokazati, govoriti o fašizmu sploh in o svobodi. To lahko postane fraza. Treba je konkretno pokazati na fašistično nevarnost in se boriti proti njej. Pri nas pa je posebnost fašistična nevarnost. Petar Živković. Ta osovraženi diktator bi šel ta teden s triumfom nazaj v Beograd, če bi se vsi

delavci držali kot ljubljanski dopisnik. Ali pogledjmo Francijo. Če bi se tam delavci v letih 1934. do 1936. bali »focke«, ne hodili razbijati fašistične parade, ampak se samo zadovoljno trkali na prsa: »mi smo goreči...«, tedaj bi danes ne bil v Franciji na vladi Leon Blum in Ljudska fronta, temveč bi tam najbrž delavstvo trpelo pod najhujšo fašistično diktaturo, čisto verjetno pa je, da bi se danes Evropa že nahajala v vojnem klanju.

Res je, da »narod nima demokracije in svobode«, toda ta demokracija in svoboda nikomur še ni kot pečena piška priletela v usta. Vsi narodi, ki uživajo, so si jo morali s težkim bojem priboriti in v tem boju tudi ni bilo brez »eksesov« in brez »focke«.

Delavstvo svarimo pred takimi nevarnimi zablodami, ker nas lahko privedejo v tako ali še hujše stanje kot je bilo od leta 1929. dalje. Še eno napako je naredil dopisnik. On pravi, da socialisti niso šli na ulico, k taki »paradi.« To pa ni točno; niso šli na cesto med demonstrante in manifestante taki socialisti in taki protifašisti kot je najbrž dopisnik. Mišlimo tudi, da se sodrugi okoli »Delavske Politike« ne morejo popolnoma strinjati z dopisnikom. Kajti oni socialisti, ki so res goreči poborniki demokracije in svobode, so ali demonstrirali proti Živkoviću in komp., ali pa so vsaj simpatizirali z demonstranti.

AKCIJA AVSTRIJSKEGA DELAVSTVA.

Gibanje avstrijskega delavstva je v porastu. Kanclerju Sušniku so sporočili memorandum s 380 tisoč podpisi iz industrijskih centrov, večinoma z metalurških in tekstilnih podjetij. Med podpisanimi so tudi delavski zaupniki iz 250 velepodjetij. Delavci nastopajo proti rovarstvu hitlerjevskih fašistov in pristašev Habsburgovcev. Zahtevajo svobodne volitve delavskih zaupnikov. Delavci izjavljajo, da bodo imeli svobodo organiziranja. Razpust svobodnih strokovnih organizacij je bila velika krivica, ki še ni popravljena in zahtevajo obnovo svobodnih strokovnih organizacij.

Ta memorandum dokazuje porast moči avstrijskega delavstva,

galno, ker ni v soglasju z uredbo o minimalnih mezdah, poleg tega pa tudi podružnica ni priznana, tako da ne more priti do kolektivne pogodbe (po mnenju podjetja). Delavcem so svetovale, naj sklenejo s podjetji individualne pogodbe, kar so pa vsi naj-energičnejše odbili. Skoro vsi so 9. t. m. šli v sprevodu po glavni cesti pred sresko načelstvo in manifestirali svojo solidarnost. Iz sreza so šli pred prostoro strokovnih organizacij, kjer so se posvetovali o nadaljnjih ukrepih.

Iz solidarnosti s stavkujočimi stavbinci so tudi frizerji za nekaj časa prekinili z delom. (Politika.)

Zveza lesnih delavcev v Zagrebu je imela 30. maja t. l. kongres. Zveza obsega lesne delavce v Hrvatski, Slavoniji, del Vojvodine in del Dalmacije. Članstvo je poraslo skoraj na 5000. Po referatih o zunanjem in notranjem delovanju zveze je govoril sodrug Bosner o združenju štirih zvez v eno in kot nadaljna etapa združenje s stavbinskimi delavci, kot sorodno stroko. »Ako se združimo v eno močno zvezo, mislim pa, da je to nas vseh želja, potem ga ni kapitalista, ki ne bo strepetal, ko bodo delavci zahtevali večji kos kruha; zdrhte bodo njih roke, toda vseeno bodo podpisali kolektivno pogodbo, ker bodo vedeli, da za nami stoje milijonske množice, pa tudi žuljave roke 30.000 lesnih in stavbinskih delavcev. Tista roka pa, ki bo drhtela, a ne hotela podpisati pogodbe, se bo posušila za vse čase, kakor je sodrug Oreč rekel, da se suši drevo, presajeno med delavce, tako zvani H. R. S.«

Kongres je izzvenel v manifestaciji za skupnost razredno zavodnih delavcev.

Sodružice Šubelj Ivane ni več.

Dne 23. maja smo pokopali našo sodružico Ivano Šubelj. Ona je bila zvesta sodružica in bori-teljica za delavske pravice.

Delavstvo tovarne Eifler jo bo obdržalo v trajnem spominu.

(List »Delavec« ni hotel objaviti poročila o njeni smrti.)

PLENUM STROKOVNE KOMISIJE JE ZBOROVAL.

Ljudski glas od 1. junija prinaša poročilo o plenumu Strokovne komisije, ki se je vršil dne 23. maja. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki jo radi značilnosti prinašamo v celoti:

Resolucija.

Po zaslišanju referata, tajnika Strokovne komisije in na podlagi izvajanja ostalih delegatov v zadevi izključitve sodruga Leskoška iz Strokovne komisije, kot posledica izključitve iz članstva SMRJ, plenum izjavlja:

1. Da stoji striktno na stališču sklepov kongresa URSSJ, ki se je vršil v Sarajevu in da se bo Strokovna komisija tudi v bodoče teh sklepov držala ter čuvala red in disciplino v sestavnih organizacijah. Z vso energijo bo nastopila proti posameznikom kakor tudi proti posameznim organizacijam, ki bi sklepe URSSJ in Strokovne komisije na katerikoli način kršili in škodovali ugledu in interesom Ursovega pokreta v Sloveniji in državi.

2. Plenum vzame na znanje sklep o odstitvi sodruga Leskoška kot predsednika Strokovne komisije ter pozivlja vse sestavne organizacije in funkcionarje, da to vzamejo na znanje, ker je bil sklep storjen v interesu discipline in reda v naših organizacijah.

3. Plenum najodločneje obsoja razdiralno delo sodruga Leskoška, ki je ustanavljanje novih organizacij proti že obstoječim, ter poziva centralo URSSJ, naj pozove centralo Saveza Sivačko-Odečnih Radnika Jugoslavije, da takoj prekine z ustanavljanjem svojih po-

družnic v Sloveniji in da že ustanovljene takoj razpusti. Če tega razdiralnega dela ta savez ne prekine, naj centrala URSSJ. izvaja napram njemu tudi skrajne konsekvence z izključitvijo iz svojega sestava.

4. Plenum poziva vse priključene organizacije in funkcionarje, da v sedanji dobi, ko je svobodni Ursov pokret napaden in ogrožen, grešo s podvojeno silo na delo, da bodo naše vrste ostale neokrnjene in sposobne za obrambo naših interesov ter že pridobljenih pravic delavstva in nameščenstva.

Na izključene sodruga apeliramo, da prenehajo z razdiralnim delom, ki bi prineslo ogromno škodo delavstvu ne samo v Sloveniji, temveč v celi državi, ker le s tem pokažejo razredno zavest in pripadnost do svobodnega Ursovega pokreta v državi.

Ljubljana, dne 23. maja 1937.

Alojz Sedej l. r., predsednik.

Niko Bricelj l. r., tajnik.

To je točna vsebina celotne resolucije Strokovne komisije. Strokovna komisija je torej v njej kritizirala s. Leskoška, objavljala izvolitev novega predsednika in nastopa proti ustanavljanju strokovne organizacije tekstilnih delavcev. Ne mislimo da Strokovna komisija v teh stvareh ne bi smela govoriti. Celotno potrebno je, da se gornje stvari razčistijo, čeprav malo drugače kot je to storil plenum Strokovne komisije. Toda mi pogrešamo v resoluciji jasnega stališča do drugih za delavstvo morda prav tako važnih, morda še važnejših vprašanj kot so n. pr. uredba o minimalnih mezdah in njeno izvajanje v Sloveniji. Uredba o starostnem zavarovanju, o sanaciji bratovskih skladnic itd. Pričakovali smo in še pričakujemo, da bo Strokovna komisija to vprašanje načela in svoje stališče delavstvu objavila.

BELGRAJSKI MIZARSKI DELAVCI ZAHTEVAJO 40 URNIK.

Med beograjskimi pomočniki in mojstri se vršijo pogajanja za kolektivno pogodbo. Glavno sporno vprašanje je vprašanje delovnega časa. 4. t. m. so imeli na poziv Delavske zbornice, zborovanje, kjer je bila iznešena zahteva mojstrov, ki zahtevajo 10 urni delavnik. Pomočniki pa nasproti temu postavljajo zahtevo po 40 urnem tedniku. Svojo zahtevo utemeljujejo s tem, da je uvedba 8 urnika pred tremi leti ugodno vplivala na zmanjšanje brezposelnosti v mizarski stroki in da 8 urnik ni prav nič oviral mojstrov, da ne bi v redu izvrševali naročil, 40 urni tednik pa bi zopet znatno zmanjšal brezposelnost, ali celo popolnoma odpravil.

To je prvič, da pri nas delavci postavljajo konkretno zahtevo po 40 urnem tedniku.

Beseda o kolektivni pogodbi.

Znatno izboljšanje konjunktura in dobre prognoze za v bodoče, je napotilo T. P. D., da je pričela po nekaj letih presledka, zopet sprejemati v delo delavce, čeprav samo omejeno število (50—60) in to predvsem le mlade samske delavce in delavke, da tako prihrani pri datjavah. Kakor vsepovsod, uvaža tudi tu podjetje pri sprejemanju novih delavcev svoje metode.

Neka odredba sicer določa, da je podjetje dolžno sprejemati v delo v prvi vrsti tiste mlade rudarje, ki so dovršili svoj vojaški rok, ali kot se reče, se tudi ta odredba sabotira od strani podjetja in sprejeto delo tiste rudarje, ki njemu pri-jajo, in pa tiste, ki jih predlagajo razni politični protektorji. Delavski zaupniki so sicer napravili v polni meri svojo dolžnost, ali podjetje se za njih intervencije ne zmeni.

Tako vidimo mi rudarji tudi ob tej priliki, kako pomanjkljiva je in kakšna praznosta zeva v kolektivni pogodbi. Člen 14. kolektivne pogod-

be sicer nosi glavo, ki se glasi: Pomanjkanje dela, sprejemanje in odpuščanje delavstva. Ta točka je za rudarje zelo važna, in vendar ne vsebuje niti besedice o prejemanju novih delavcev, pač pa vsebuje besede o redukcijah. Zato mislimo in zahtevamo, da se v bodoče strokovne organizacije rudarjev in tvorca kolektivne pogodbe pobrigajo, da se vnese v kolektivno pogodbo tudi to nujno vprašanje o sprejemanju no-

I. Klepec:

O oživiljenju v gospodarstvu

Mnogi vodilni politiki v Evropi in Ameriki si štejejo v zaslugo, da so po l. 1932., ko je svetovna gospodarska kriza dosegla najnižjo točko, s svojo pametno gospodarsko politiko, s svojim varčevanjem, s svojimi previdnimi in dalekovidnimi trgovskimi pogodbami izvlekli gospodarski voz iz blata, v katerega so ga zapeljali njihovi razsipni, samopašni politični predhodniki. Vprašanje je torej: ali se je po letu 1932. gospodarstvo zares kaj izboljšalo? In če se je, čigava zasluga je to?

Dejstvo je, da je v letu 1932. kriza začela ponehavati. Nastopila je tista doba v gospodarskem krogotoku, ki jo imenujemo depresija. Toda ta depresija po največji poveljni gospodarski krizi se je značilno razlikovala od depresije, v katere je prihajalo kapitalistično gospodarstvo po krizah pred vojno. Takrat se je po krizah začelo oživljati gospodarstvo v vseh vodilnih kapitalističnih državah istočasno. L. 1933. pa je bilo drugače. V nekaterih državah se je gospodarstvo izboljšalo, v drugih pa je kriza še trajala dalje.

V letu 1935., posebno pa v letu 1936. in v začetku leta 1937. moramo ugotoviti veliko oživljenje v svetovnem gospodarstvu. Industrijska produkcija narašča.

Vzrok tej povečani industrijski proizvodnji je, da so se v dolgotrajni krizi polagoma izrabila proizvodna sredstva (stroji, železnice itd.), ki jih je sedaj treba nadomestiti. Predvsem raste vojna industrija, v katero odteka ogromne množine kapitala. Poleg tega so bile v nekaterih državah posamezne industrijske panoge premočno razvite in so se začele širiti šele sedaj. Prav tako je ugodno vplivalo na razvoj gospodarstva tudi stremenje agrarnih držav, da bi postale počasi industrijske. Kljub vsemu temu pa je zaradi racionalizacije ostalo število brezposelnih še vedno veliko. Celotno v Angliji je od celokupnega delavstva še 12% brez dela, čeprav je Anglija edina država, v kateri je število zaposlenih delavcev večje kot v letu 1929. Po uradnih podatkih je na svetu 20 milijonov brezposelnih. Vse izboljšanje v industriji pa gre po večini na račun delavskih mezd, ki ostajajo iste ali pa se celo znižujejo.

Kriza v poljedelstvu se je omilila. Povišale so se cene poljedelskih proizvodov, ker so se za časa krize zaloge izpraznile in ker so bile slabe letine. Vzrok za to povišanje cen je bilo tudi izboljšanje v industriji in pripravljanje za novo vojno v imperialističnih državah, ki so že začele kupiti zaloge življenjskih potrebščin. Zaradi višjih cen poljedelskih proizvodov so se takozvane »škarje« med cenami industrijskih in cenami poljedelskih proizvodov zmanjšale in to je zboljšalo položaj poljedelskih producentov. Seveda čutijo to izboljšanje samo tisti producenti, ki proizvajajo za trg, t. j. veliki kmetje in veleposesniki in pa tiste države, ki uvažajo poljedelske proizvode. V agrarnih državah so se povečale tudi cene industrijskim izdelkom in tako so kljub višjim cenam poljedelskih proizvodov ostale škarje neizpremenjene. Agrarne krize torej še zdaleč ni konca.

Agrarno krizo zastruje tudi dej-

vih delavcev, da tako pridejo tudi naši mladi rudarji, ki so odslužili svoj vojaški rok, do upravičenega dela in kruha.

400 splavarjev stavka v Mariboru od 7. junija. Od svojih delodajalcev, ki jih je 12, zahtevajo povišanje mezde od 26 dinarje v dnevno na 30 Din in 75% prispevka k železniški karti, ko se vračajo v Maribor, mesto prejšnjih 65%.

Tudi v tej dobi gospodarskega poleta so razlike med kapitalističnimi državami. Anglija je prekoračila najvišjo točko iz leta 1929. iz precej normalnih razlogov v gospodarskem razvoju. Notranje sile njene-ga gospodarstva so omogočile nov polet. V Italiji, Nemčiji in Japonski se je popravilo gospodarstvo v prvi vrsti zaradi oboroževanja, tudi njihovo gospodarstvo je že preseglo tisto stopnjo, na katerem je bilo v najugodnejšem letu pred krizo, t. j. v letu 1929.

Amerika in Kanada sta državi, ki sicer še nista dosegli stanja iz leta 1929., toda njihovo gospodarstvo se izboljšuje. Četrto skupino tvorijo države, v katerih je gospodarstvo še vedno v krizi. To so: Avstrija, Čehoslovaška, Belgija, Poljska, Francija in Nizozemska.

Kljub vsem ugodnim znakom ostajajo dejstva, ki kažejo, da sedanje oživljenje v gospodarstvu ni tako kot je to bilo po predvojni krizi. Brezposelnost je še vedno velika. Vsota delavskih mezd ostaja ista ali pa se celo manjša, čeprav se zaposlenost tu ali tam poveča. Nadaljuje se boj za trg. Carinske meje so prav tako nepropustno zaprte kot za časa krize. Po mnogih tovarnah se stroji še niso sploh zavrteli. Kmet se vse globlje potaplja v revščini. Vse to so dokazi, da poteka današnje oživljenje v gospodarstvu na osnovi splošne krize kapitalizma.

Po pravici torej pričakujejo gospodarski strokovnjaki, da vodi ta novi nagli polet v gospodarstvu do novega, še silnejšega poloma nego v letu 1929.—1933. Zanimivo je, da vsa ta dejstva ugotavljajo in priznavajo tudi nemški nacionalsocialisti. Toda ti se tolažijo, da bo nova kriza zajela samo gospodarstvo v demokratičnih državah, dočim bodo »avtoritativni« režimi ostali nedotaknjeni.

Če pa pomislimo, s kako vneto še dr. Schaht za zavoženo nemško gospodarstvo posojil prav pri demokratičnih državah, tedaj nam mora biti jasno, da tudi »avtoritativni« režimi kljub vsej svoji avtarkiji v vojne namene ne stoje tako izven okvira ostalega kapitalističnega sveta, da bi jih mogla rešiti pred krizo politika trdnih cen in še bolj »trdnih mezd«.

Današnjega gospodarskega poleta torej ni mogoče očitati vodilnim politikom. Očitati jim je mogoče le, da so kljub vsem izkušnjam v gospodarstvu, še vedno slepi za zakone, ki določajo gospodarski razvoj.

»Femmes« (Žena) je list, ki ga v Parizu izdaja svetovni ženski komite proti vojni in fašizmu je dosegel naklado 55.000 izvodov. Žene same razneso svoj list po trafikah in prodajalnah in mnogokrat se lahko vidi, kako ugledne Francozinje nosijo ogromne zavojke po ulicah in prodajajo svoj list. Tako ne ostane nobena številka neprodana.

ZAUPNIKOM, DOPISNIKOM IN PRIJATELJEM LISTA.

Prosimo vse zaupnike in prijatelje lista, da poslano številko čimprej razpečajo. V nekatere kraje smo poslali večje število izvodov na zaupnike s seznamom onih, ki mislimo da bodo list naročili. Zaupniki naj to takoj storijo. Vsi zaupniki nam morajo takoj poslati seznam naročnikov.

Postavljajte zaupnike v vsak kraj, v vsako tovarno. Nabirajte naročnike in širite list v kolportaj! Zavedajte se, da od Vas zavisi obstoj lista!

Dopisniki pošiljajte redno dopise! Poskrbite dopisnike iz obratov, kjer jih še ni!

Mesečna naročnina je 2 Din, posamezna številka 1 dinar.

Uprava in uredništvo.

MINIMALNE MEZDE.

Na konferenci medstrokovnega odbora, dne 11. t. m. je s. Uratnik poročal o sedanjem stanju boja za minimalne mezde. Pokazal je razliko med sedanjimi najnižjimi mezdami po obstoječih kolektivnih pogodbah in med bodočo minimalno mezdo. Po osnutku banske naredbe bi prišli do malega povišanja samo gozdni in opekarski in nekateri drugi delavci, predvsem pa ženske.

Dne 29. maja se je vršila anketa na banski upravi, kateri so prisostvovali zastopniki industrijcev in delavske zbornice. Anketa ni prišla do nobenega zaključka, ker podjetniki nečesto pristati na višjo minimalno mezdo. Nadalje je s. Uratnik poročal, da bodo predlagali podjetnikom, naj se poprej sporazumejo z drugimi delavskimi organizacijami o višini minimalnih mezd, in na podlagi tega sporazuma naj ban določi minimalno mezdo. Sodrug Uratnik je predlagal, naj bi bila minimalna mezda za nekvalificirane delavce Din 3, za kvalificirane pa Din 4. V banovo naredbo naj ne bi prišlo nič drugega, kakor določitev minimalne mezde in določitev kvalificiranih delavcev. Vse drugo naj izpade iz banove naredbe.

Mi se s predlogom s. Uratnika strinjamo in mislimo, da je res treba odločno zahtevati, da se kot minimalna mezda za nekvalificirane delavce določi najvišja postavka, ki jo lahko ban določi. Mislimo pa, da bi to morali zahtevati tudi, če ne pride do sporazuma s podjetniškimi organizacijami.

Seveda s tem delavci ne odstopajo od svoje upravičene zahteve, da naj se sedanja uredba o minimalnih mezdah in o arbitraži v celoti odpravi in prinese samo uredba o minimalnih mezdah, ki bo odgovarjala potrebam delavstva. Na to delavske strokovne organizacije ne smejo pozabiti tudi, ko se borijo za boljše izvajanje obstoječe uvedbe.

Na občnem zboru Zveze trgovskih združenj v Slov. Gradcu, dne 23. maja so delegati vseh slovenskih trgovcev sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo decentralizacijo uprave in financ, davčno in splošno gospodarsko enakopravnost, odpravo privilegijev tujemu kapitalu, kontrolo nad karte lim itd. Prvi del resolucije končuje: »Ponovno poudarjamo, da brez svobodne in smotrno usmerjene kritike ni mogoče doseči zboljšanja sedanjih upravnih in gospodarskih razmer. Zato zahtevamo svobodo kritike in svobodo tiska.«

(Trg. list.)

Število zavarovancev pri Pokojninskem zavodu se je od lani zvišalo za 536 na 10.909, prejemki zavarovancev pa so v tem letu znatno padli, kar dokazuje, da se je položaj nameščencev poslabšal.

Bata v Ljubljani. V projektiranem poslopiju na vogalu Aleksandrove in Šelenburgove ceste, bo Bata uredil veliko parno kopališče.